

Liver Disease : Abstract volum, Rome, April 21-25. — 1996. — P. 31-34.

3. *Giulian D.* The new approach in the pathogenesis of the pathology induced HBV / D. Giulian, B. Vaca, C. A. Noonan // *Science*. — 1990. — Vol. 250. — P. 1593-1596.

4. *Karpen J. W.* Why do cyclic nucleotide-gated channels have the jitters? : (Review) / J. W. Karpen // *Biophysical J.* — 1997. — N 72. — P. 986-988.

5. *Pituitary adenylate-cyclase-activating polypeptide expression in the immune system* / Abad C., Martinez C., Leceta J. et al. // *Neuroimmunomodulation*. — 2002. — Vol. 10, N 3. — P. 177-186.

6. *Ontogeny of catecholamine and adenosine receptor — mediated cAMP signaling of embryonic red blood cells: role of cGMP-inhibited phosphodiesterase 3 and hemoglobin*

/ R. Baumann, C. Blass, R. Gotz, S. Dragon // *Blood*. — 1999. — N 94. — P. 4314-4432.

7. *Антонова Т. В.* Интенсивность перекисного окисления липидов мембран и метаболизм лимфоцитов у больных вирусными гепатитами / Т. В. Антонова, С. Л. Николаенко // *Журн. микробиологии, эпидемиол. и иммунобиологии*. — 1998. — № 5. — С. 64-67.

8. *Журкин А. С.* Продукция цитокинов и интерферонотерапия у больных хроническими вирусными гепатитами / А. С. Журкин, С. В. Соловьев // *Эпидемиология и инфек. болезни*. — 1999. — № 5. — С. 27-29.

9. *Значение аденилатциклазной системы печени в развитии ее хронических поражений* / Р. А. Высоцкая, А. С. Логинов, Г. Г. Варванина, А. Ю. Пиленицын // *Бюл. эксперим. биологии и медицины*. — 1998. — Т. 125, № 4. — С. 450-453.

УДК 615.213.015.2

Є. В. Кобольв, канд. мед. наук

СТАТЕВА ПОВЕДІНКА ЩУРІВ ЗА УМОВ ФОРМУВАННЯ РЕЗИСТЕНТНОЇ ДО ФАРМАКОТЕРАПІЇ ХРОНІЧНОЇ ЕПІЛЕПТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ТА ВПЛИВУ ТІОКТОВОЇ КИСЛОТИ

Одеський державний медичний університет, Одеса, Україна

УДК 615.213.015.2

Е. В. Кобольв

ПОЛОВОЕ ПОВЕДЕНИЕ КРЫС В УСЛОВИЯХ МОДЕЛИРОВАНИЯ РЕЗИСТЕНТНОЙ К ФАРМАКОТЕРАПИИ ХРОНИЧЕСКОЙ ЭПИЛЕПТИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ И ВЛИЯНИЯ ТИОКТОВОЙ КИСЛОТЫ

Одесский государственный медицинский университет, Одесса, Украина

Полученные результаты свидетельствуют о подавлении полового поведения в условиях воспроизведения у крыс-самок хронической эпилептической активности путем повторного применения подпороговой дозы пикротоксина (фармакологический киндлинг). Применение антиоксиданта — тиоктовой кислоты (альфа-липоевая кислота, 30,0 мг/кг, в/бр) устраняет нарушения поведения животных, что свидетельствует о важной роли оксидантных механизмов в их развитии.

Ключевые слова: киндлинг, хроническая эпилептизация мозга, тиоктовая кислота, перекисное окисление липидов, половое поведение.

UDC 615.213.015.2

Ye. V. Kobolyev

SEX BEHAVIOR OF RATS UNDER CONDITIONS OF PHARMACOLOGICALLY RESISTANT CHRONIC EPILEPTIC ACTIVITY DEVELOPMENT AND EFFECTS OF THIOCTIC ACID

The Odesa State Medical University, Odesa, Ukraine

The obtained data suggest the suppression of sex behavior under condition of chronic epileptic activity modeling in female rats via subthreshold doze repeated picrotoxin administration (pharmacological kindling). Administration of antioxidants — thioctic acid (alpha-lipoic acid — 30.0 vg/kg, i. p.) diminished manifestations of disturbances of sex behavior. That fact is in favor for the role played by peroxidative mechanisms in the mentioned disturbances of sex behavior.

Key words: kindling, pharmacological resistance, chronic epileptisation of the brain, thioctic acid, oxidative stress, sex behavior.

У механізмах контролю функціонального стану центральних ланок регуляції репродуктивної функції важливе значення має стан окиснювально-відновлювальної системи — інтенсивність процесів перекисного окиснення ліпідів (ПОЛ)

[4]. Їх активація спостерігається за умов виникнення проявів епілептичного синдрому, для якого характерним є нагромадження продуктів ПОЛ і зниження рівня компонентів антиоксидантного захисту: аскорбінової кислоти, альфа-токоферолу

[2]. Тому в контексті патофізіології епілептичного синдрому важливим є вивчення механізмів порушень репродуктивної функції, зокрема, статевої поведінки тварин за умов відтворення хронічної епілептичної активності, у тому числі, при резистентній формі епілептичного синдрому, у патогенезі якого механізми контролю ПОЛ відіграють провідну роль [2]. Слід зазначити, що до останнього часу ці питання не досліджувалися на моделях резистентних до терапії форм експериментальної епілепсії.

Метою роботи стало вивчення стану репродуктивної системи тварин — статевої поведінки щурів за умов відтворення у щурів-самиць моделі хронічної епілептичної активності, яку створювали за допомогою пікротоксин-індукованого кіндлінгу.

Матеріали та методи дослідження

Експериментальні дослідження виконано на щурах лінії Вістар масою 190–270 г, яких утримували за звичайних умов доступу до їжі та води. У кожній експериментальній серії було не менше ніж вісім тварин.

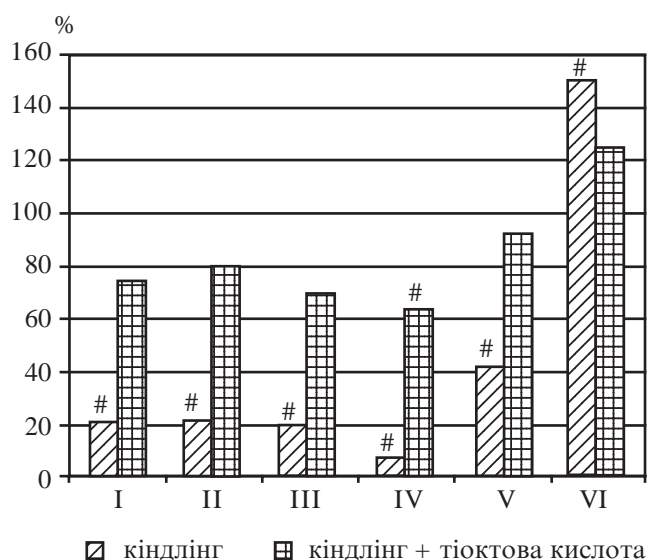
Фармакологічний кіндлінг відтворювали у щурів-самиць шляхом щоденного внутрішньоочеревинного застосування розчину пікротоксину (“Sigma”, США) у дозі 1,0–1,2 мг/кг протягом трьох тижнів [2]. У роботі використовували тільки тих тварин, у яких спостерігали виникнення генералізованих клоніко-тонічних судомних реакцій з падінням щурів на бік і виразними вегетативними порушеннями. Через два тижні з моменту останнього застосування пікротоксину, що відповідає терміну виникнення фармакологічної резистентності [2], протягом трьох діб щодня щурам внутрішньоочеревинно вводили тіоктову кислоту — офіційну форму альфа-ліпоєвої кислоти (“Asta Medica AG”, Німеччина) із розрахунку 30,0 мг/кг і через 60 хв після останньої ін’єкції спостерігали статево поведінку тварин. Контрольній групі тварин (пікротоксин-викликаний кіндлінг) за аналогічних умов внутрішньоочеревинно застосовували 0,9%-й фізіологічний розчин NaCl. Крім того, в окремій групі інтактних тварин, яким протягом трьох тижнів внутрішньоочеревинно застосовували 0,9%-й фізіологічний розчин NaCl, також визначали показники статевої поведінки (інтактні щури).

Статево поведінку щурів досліджували за методом [1]. Після розміщення самки і самця в камері для спостереження вимірювали латентний період сидання самця на самицю, латентний період інтромісії, частоту сидань самця у двох еякуляційних серіях, а також латентний період еякуляції [1].

Результати досліджень обробляли статистично з використанням тесту ANOVA та критерію Newmann — Keuls.

Результати дослідження та їх обговорення

У щурів у відстроченому в часі фармакологічному кіндлінзі (фармакорезистентна модель епілептичного синдрому) спостерігалися виразні зміни показників статевої поведінки. Зокрема, реєструвалося збільшення латентного періоду сидання самця на самицю порівняно з контролем (група інтактних тварин) — у 4,1 разу, латентного періоду інтромісії — у 4,0 рази ($P < 0,05$) (рисунок). Ці показники у групі контролю становили відповідно ($56,3 \pm 12,5$) і ($135,6 \pm 27,9$) с. Також значно знижувалася частота сидань самців — у 5,2 разу (у контролі — $4,3 \pm 1,2$) протягом першої експериментальної серії та в 10,5 рази ($3,9 \pm 0,9$ — у контролі) протягом другої експериментальної серії спостережень ($P < 0,05$). За умов фармакологічного кіндлінгу також істотними були зміни показника частоти інтромісій, який знижувався в 2,2 разу (у контролі — $16,3 \pm 5,2$) ($P < 0,05$) і показника латентного періоду еякуляції, який зростав із ($575,8 \pm 96,4$) с у контролі до ($875,9 \pm 107,2$) с у групі спостереження ($P > 0,05$) (див. рисунок).

Рисунок. Вплив тіоктової кислоти на характеристики статевої поведінки кіндлінгових щурів: I — латентний період сидання самця; II — латентний період інтромісії; III — частота сидань у першій і другій серії спостережень; IV — частота сидань у другій серії спостережень; V — частота інтромісій; VI — латентний період еякуляції. Вимірювані показники виражені у відсотках щодо значень у групі контролю, прийнятих за 100 % (інтактні щури); # — $P < 0,05$ порівняно з відповідним показником у групі контролю.

Під впливом тіоктової кислоти латентний період сидання самця становив ($94,4 \pm 18,7$) с, а латентний період інтромісії — ($188,1 \pm 32,9$) с, що не відрізнялося від відповідних показників у тварин контрольної групи спостереження ($P > 0,05$). Частота інтромісії дорівнювала ($18,6 \pm 4,3$), латентний період еякуляції — ($730,94 \pm 90,80$) с ($P > 0,05$). Лише показник частоти сидань самця у другій експериментальній серії залишався вірогідно меншим, ніж у групі контролю (інтактні тварини), на 33,0 % ($P < 0,05$).

Таким чином, проведені дослідження показали, що статеві поведінки шурів-самиць значною мірою порушуються при формуванні у тварин хронічної форми епілептичної активності за допомогою методу фармакологічного кіндлінгу. Причому йдеться про резистентну до фармакологічного лікування форми епілептичного синдрому, який спостерігається у відстроченому у часі кіндлінзі [2].

Характер загалом можна охарактеризувати як пригнічення статевої поведінки шурів. Під впливом тіоктової кислоти, яка викликає виразні антиоксидантні ефекти внаслідок тіолування білків, відновлення внутрішньоклітинного глутатіону, а також зменшення активності редуктази альфатокоферолу на рівні мікосомальної системи печінки [5], спостерігалася нормалізація статевої поведінки шурів до рівня такої у групі контролю.

Отже, можна вважати, що наведені результати свідчать про важливе значення стану оксидантної системи організму шурів-самиць у формуванні порушень статевої поведінки за умов моделювання хронічної резистентної до фармакотерапії форми епілептичного синдрому. Причому саме резистентність є важливим фактором, оскільки ранній період кіндлінгу не визначається депресивними зрушеннями системи контролю статевої поведінки [3].

Можливо також припустити, що оскільки для хронічної епілептичної активності та фармакологічного кіндлінгу зокрема характерною є активація опіатергічної системи мозку [2; 4], її вплив на механізми центральної регуляції активності статевих залоз — це важливий елемент патогенезу порушень, які реєструються при кіндлінг-викликаних розладах діяльності репродуктивної системи тварин. Тому досить вірогідним є коригувальний вплив тіоктової кислоти саме завдяки дії на функціональний стан опіатергічної системи мозку.

Отримані результати перспективні щодо патогенетичного обґрунтування методів лікування розладів статевої поведінки, а також відповідних порушень у хворих на епілепсію. Також важли-

вим напрямком подальших досліджень є розширення уявлень про патогенетичні механізми формування фармакологічної резистентності при розвитку епілептичного синдрому.

Висновки

1. Хронічна епілептизація мозку за умови розвитку резистентної до фармаколікування стадії фармакологічного кіндлінгу, яку було індуковано у шурів-самиць за допомогою пікротоксину, супроводжується пригніченням статевої поведінки тварин.

2. Застосування альфа-ліпоєвої кислоти ($30,0$ мг/кг, внутрішньоочередово) протягом трьох діб відстроченого в часі пікротоксин-індукованого кіндлінгу усуває кіндлінг-викликані порушення статевої поведінки шурів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буреш Я. Методики и основные эксперименты по изучению мозга и поведения / Я. Буреш, О. Бурешова, Дж. П. Хьюстон. — М. : Высш. шк., 1991. — 410 с.
2. Шандра А. А. Киндлинг и эпилептическая активность / А. А. Шандра, Л. С. Годлевский, А. И. Брусенцов. — О. : Астропринт, 1999. — 270 с.
3. Borowicz K. K. Influence of sex hormone antagonists on the anticonvulsant action of conventional antiepileptic drugs against amygdala-kindled seizures in male and female rats / K. K. Borowicz, Z. Kleinrok, S. J. Czuczwar // Eur. Neuropharmacol. — 2003. — Vol. 13. — P. 257-265.
4. Herzog A. G. Psychoneuroendocrine Aspects of Temporolimbic Epilepsy : Part I. Brain, Reproductive Steroids, and Emotions / A. G. Herzog // Psychosomatics. — 1999. — Vol. 40. — P. 95-101.
5. Antioxidant properties and clinical implications of alpha lipoic acid / Packer L., Witt E. H., Trischler H. J. et al. // Biothiols in Health and Disease ; ed. by L. Packer, E. Cadenas. — USA : Marcel Dekker, 1995. — P. 479-516.
6. Kindling-induced emotional behavior in male and female rats / Wintink A., Young N. A., Davis A. C. et al. // Behavioral Neuroscience. — 2003. — Vol. 117. — P. 632-640.